

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus VI. De immutabilitate Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

ab aeterno non conveniebat ubique, vel in rebus esse, cum esse ubique importet relationem DEI ad creaturas, fundatam super operationem DEI. Itaque esse in se ipso, non dicit præsentiam, sed existentiam, & quicquid præsens est, alicui præsens est.

4. S. script. SS. PP. & ipse D. Th. oppositi loquuntur in sensu, à D. Augustino eleganter expresso in l. de nat. boni. c. 3. ubi dicit: *DEVS est supra mundum, & extra mundum non spatii locorum, sed ineffabili & singulari potentia*, hoc est, virtuales DEI contactum ad res creatas non esse hujus universi limitibus coarctatum, quin DEUS alia & alia in infinitum creando possit eundem virtuales contactum in infinitum diffundere.

§. II.

Solvuntur objectiones.

5. Objic. tamen primò. DEUS ratione suæ immensitatis eodem modo se habet ubicativè, sicut se habet ratione suæ aternitatis durativè: sed ratione suæ aternitatis se habet durativè, ut verè actu infinite duraverit ante mundum; ergo ratione suæ immensitatis sic se habet ubicativè, ut verè actu infinite sit ubicatus extra mundum.

Confirm. sicut in duratione se habent differentia temporis ante & post, ita in ubicatione se habent differentia ubicationum intra & extra, ultro & citro: ergo sicut aternitas DEI tanquam infinita duratio ipsius excedit omnes differentias temporum, sic immensitas tanquam infinita DEI ubicatio excedit omne spatium & differentias ubicationum.

6. Resp. primò permittit maj. dist. min. & retorquendo argumentum. DEUS per suam aternitatem infinite duravit ante mundum, anterioritate formali, nego, virtuali & eminentiali, concedo; quatenus nimirum DEUS potuisset alias & alias partes anteriores temporis, creare in infinitum, quibus omnibus sua aternitas coexistisset: ergo etiam DEUS ratione suæ immensitatis est ubicatus extra mundum exterioritate vel ulterioritate virtuali, & eminentiali, quatenus nempe potest alia ulteriora spatia in infinitum condere, in quibus existat, concedo, formali nego.

Certè D. August. 12. de Civ. c. 5. ejusdem pen- si habet & moras imaginarias ante tempus, & spacia imaginaria extra mundum, dicens: *quod si dicant, inanes esse hominum cogitationes, quibus infinita imaginantur loca, cum locus nullus sit præter mundum, responderetur eis, isto modo inaniter homines cogitare præterita tempora vacationis DEI, cum nullum tempus sit ante mundum.*

7. Resp. secundò negando maj. ejusque ac simul probationis paritatem. Nam aternitas est proxima & immediata ratio divinæ infinite durationis actualis, quæ proinde omnes differentias creatæ durationis cum infinito excessu eminenter continet: atqui immensitas DEI non est proxima & immediata ratio ipsius actualis ubicationis; hanc quippe denominationem non nisi temporaliter &

mediante contactu immutaturæ creaturarum consequitur, quo non tam DEUS ipse se rebus, quam res sibi præsentibus efficit, non ut in iis contentus, sed ut ipsas ex se & in se continens,

Objicies secundò. Sequeretur ex nostra sententia, quòd DEUS posset mutare locum, vel esse à semetipso divisus, quorum utrumque est absurdissimum. Prima sequela probatur: Ponamus quòd DEUS hunc mundum moveat motu recto, tum sicuti mundus non amplius occuparet hoc spatium, quod modò occupat, ita nec DEUS esset actu in illo loco, in quo priùs fuit. Secunda quoque sequela probatur: Si DEUS crearet alium mundum, qui huic nostro non foret contiguus, tunc DEUS secundum nostram sententiam esset in utroque mundo, & tamen non esset in spatio imaginario intermedio, ergo à se ipso distaret & esse divisus.

Resp. nego utramque sequelam, & primam quidem: quia DEUS non sit rebus præsens accedendo ad ipsas, seque iis applicando, sed ipsas sibi attrahendo & applicando, in quantum ipse immotus eas è nihilo educit, conservat, & ut dicitur sap. 7. *in se permanens omnia innovat.* Secundam verò sequelam: quia DEUS non est modo divisibili in creaturis; unde in illo casu divisio & distantia tantum se teneret ex parte creatura, sicuti nec corpus Christi in celo existens est à se ipso divisum, quatenus existente in eucharistia, quia in eucharistia modo indissolubili existit.

§. III.

Corollaria.

Inferes ex dictis primò. Divinam immensitatem ad duplex attributum consequi: nam quatenus est virtualiter contactiva spatii, sic ad omnipotentiam sequitur; quatenus autem habet, ut sine fine & termino possit per infinita spatia diffundi, sic consequitur ad attributum infinitatis.

Inferes secundò. DEUM ubique esse per essentiam, potentiam, & presentiam. Per potentiam (ita exponente S. D. hic q. 8. a. 3. in c.) in quantum omnia ejus potestati subduntur, per presentiam, in quantum omnia nuda & aperta sunt oculis ejus, per essentiam, in quantum adest omnibus ut causa essendi.

Inferes tertio contra hæreticos Ubiquistas, præsentiam ubiquitatis, seu esse ubique, nulli creaturæ esse communicabilem, ex S. D. hic a. 4. Nam creatura aut est alicubi per quantitatem molis, ut corpora, vel per quantitatem virtutis, hoc est operationem, ut Angeli. Si primum, tunc habet certos dimensionis suæ terminos, nec proinde vel in infinitum extendi, vel extra illos terminos in omnibus locis replicari potest. Si secundum, tunc habet limitatam spheram suæ activitatis, ac proinde sicut nec in infinitum operatur, ita nec esse ubique potest.

ARTICULUS VI.

De immutabilitate DEI.

SUMMARIUM.

1. Definitio mutationis.
2. Ejus divisio.
3. Veritas Catholica.

4. Quam evincunt rationes ascendentis, adus puri, & simplicitatis.
5. Implicite creatura simpliciter immutabilis.

6. Im.

6. *Implicat in DEO receptio cujuscunque formæ accidentalis.*
 7. *Ex consensu PP. & DD.*
 8. *Ex ratione simpliciter, immutabilitatis, & perfectionis.*
 9. *Rejectione diviso accidentium in decora & indecora.*
 10. *D. Anselmi mens expenditur.*
 11. *Instantis de Incarnatione & decretis liberis breviter occurritur.*

§. I.

Veritas Catholica.

1. Mutatio latissime accepta est *transitus intrinsecus de contradictorio in contradictorium, quo res jam intrinsecè aliter se habet, quam antè.* Unde tria sunt de conceptu mutationis. Primum est, subjectum saltem in aliquo priori signo rationis constitutum in potentia ad suum terminum, secundum est, terminus à quo amissibilis: omnis enim *translatio* (teste S. Bern.) *interemptio est pristina*, tertium est terminus ad quem acquisibilis. Hic itero illud mutabile dicimus, quod potest de uno contradictorio intrinsecè transire in aliud contradictorium, sive se in se ipso aliter habere quam antè.

Dico *intrinsecè & in se ipso.* Si enim res susceptiva contradictoriorum in se ipsa nihil intrinsecè acquirit, aut perdat, opposita denominationes non oriuntur ex aliqua mutatione illius rei in se, sed alterius circa ipsam: quomodo Verbum de denominatur unitatem humanitati Christi, quod antè non erat unitum, non ex acquisitione novæ formæ & relationis à Verbo, sed acquisitione novæ humanitatis, & relationis ab ipsa humanitate; unde etiam tota mutatio est ex parte humanitatis.

Porro res aliqua potest intrinsecè mutari, vel ex principiis intrinsecis, eritque mutabilitas ab intrinsecò; idque vel in ordine ad terminum substantialem, ut corpora subalternaria in se habentia materiam, quæ est radix corruptionis, vel in ordine ad terminum accidentalem, ut corpora celestia in ordine ad motum, & Angelus in ordine ad suas operationes. Vel secundò potest in se mutari à principio tantum extrinsecò, eritque solum mutabilitas ab extrinsecò, quod fit in illis naturis, quæ in se nullum habent principium suæ destructionis; sed potius intrinsecam exigentiam suæ conservationis & perpetuitatis, ut Angeli, visio beatifica &c, quia tamen ab aliqua causa extrinsecà in esse & conservari dependent, ab eadem quoque absolute destrui, & annihilari possunt.

CONCLUSIO. *DEUS est omnimodè immutabilis.* Est de fide definitum in c. firmiter. & habetur pl. 101. *In autem idem ipse es, Jac. 1. Apud quem non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio,* quam immutabilitatem non tantum essentialem sed etiam accidentalem explicat D. Anselmus Monol. c. 24. *Sicut igitur semper sibi esse est omnino eadem substantialiter; ita nunquam est à se diversa modo, vel accidentaliter.* Ecce infra. *Illud sine dubio verum est; quia de summè incommutabili natura nihil potest dici, unde mutabilis potest intelligi.*

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. I.

Ratio est: Omnis mutatio vel est intrinsecà, vel extrinsecà, sed utraque DEO repugnat: ergo DEUS est omnimodè immutabilis. Minor probatur: nam in primis ens à se est independens ab omni causa influxu, ac proinde neque extrinsecè seu logica, neque intrinsecè seu physica mutationis est capax. Secundò: actui puro & enti infinito nulla potest obesse perfectio: ergo nullam potest perfectionem, nullum esse amittere vel acquirere, nec proinde mutari: Ratio quoque actus puri omnem excludit potentialitatem, quam mutabilitas essentialiter involvit. Tertiò ratione simplicitatis: quia quicquid DEUS habet, est ipse DEUS: ergo sicut semetipsum nec acquirere potest nec amittere; ita nihil de novo seu substantiale seu accidentale intrinsecè potest acquirere vel amittere.

§. II.

Corollaria.

Inferes ex dictis primò, *Esse impossibile, ut aliqua creatura sit simpliciter tam intrinsecè quam extrinsecè immutabilis, uti dicit D. August. 12. de Civ. c. 1. Dicimus itaque immutabilem non esse nisi unum verum DEUM beatum: ea verò, quæ fecit, bona quidem esse, quòd ab illo, verumtamen mutabilia, quòd non de illo, sed nihilo facta sunt.* Ratio est: sicut DEUS est ens à se, actus purus, infinitus, simplicissimè suum esse & operari: sic econtra creatura essentialiter est ens ab alio, ex nihilo, ens potenziale, compositum ex essentia & esse, habens potentiam obedientialem, & operari à se distinctum, ergo sicuti è priori ratione inferitur omnimoda immutabilitas DEI: sic è posteriori rectè inferitur essentialis mutabilitas creaturæ tam extrinsecà, quam intrinsecà.

Inferes secundò: *Repugnare divinæ immutabilitati omnem cujuscunque formæ accidentalis receptionem.* Est non tantum contra hæresin Calvinistæ Vorstii dicentis: *DEUM defacto esse compositum ex substantia & accidente, inter quæ numerat libera DEI decreta, quæ dicit esse accidentia quædam ab ipsius substantia longè diversa. sed etiam contra quosdam RR. dum aliqui apud Henricum à S. Ignat. dist. 5. q. 2. a. 2. docent, liberas DEI volitiones esse aliquid non inhærivè, sed adhærivè DEO intrinsecum, & ab ejus substantia realiter adæquatè distinctum: Alius vero Recent. Scotista in Theod. d. 2. de attrib. contròv. 3. distinxit formas accidentales in aliquas, quæ arguunt aut præsupponunt aliquam imperfectionem DEO indecoram & indignam: & in alias, quæ indecoram, compositionem non arguunt: illarum novam receptionem dixit repugnare DEO, non item istarum.*

Contra quos probatur illarum, in primis ex communi consensu omnium Doctorum, qui omnem compositionem seu divinæ simplicitati & immutabilitati repugnantem ex mente Conc. Rhemensis erroris damnant, & jam damnavit S. D. h. 1. contra gentes c. 23. dicens: *ex hæc veri-*

H

veri-

veritate offensa (scilicet quòd in DEO nullum accidens esse possit) error quorundam confutatur, qui ponunt quasdam intentiones divine essentie superadditas: Ubi S. D. nihil distinguit, sintne formæ & intentiones inhærentivæ, vel adhærentivæ in DEO, sed illas univèrsaliter erroris arguit. ibidemque addit, divina substantia omnino accidens non inest. In hanc sententiam Catholicæ DD. conveniunt.

Constat secundò ex definitione Leonis I. ep. 93. ad Turib. c. 5. De DEO quidquid dignè sentitur, non qualitas est, sed essentia: incommutabili enim nihil accedit.

8 Constat tertio ex simplicitate DEI: quod enim ex multis & differentibus constat, compositum est. inquit D. Damasc. 1. d. fid. c. 12.

Constat quartò ex immutabilitate; ut enim loco citato S. D. accidens de se natum est inesse, & non inesse, si igitur DEVS habet aliquid accidentaliter sibi conveniens sequeretur, quòd ipse sit mutabilis. Est itaque, inquit D. Aug. 11. d. Civ. c. 10. bonum solum simplex, & ob hoc solum incommutabile. Constat quinto ex infinita DEI perfectione superius exposita.

9 Unde planè ridicula est distinctio, in accidentia DEO decora & indecora, cum quodlibet sic maximè indecorum. utpote destructivum ipsius divine essentie & perfectionis, subjectum quippe comparatur ad accidens, ut potentia ad actum. inquit iterum S. D. infra q. 54. a. 3. ad. 2. quod verum est, sive accidens inhæreat, sive adhæreat, est enim actus aliquis dans esse accidentale.

Imò frivola quoque est illa divisio accidentium in inhærentia & adhærentia, cum inhærentia saltem aptitudinalis sit ipsa accidentis essentia, & juxta Philos. 3. metaph. c. 7. ac S. D. in 1. part. q. 28. a. 2. accidentis esse sit inesse: Audi Athanasium orat. 5. non est qualitas aliqua in DEO. Apagè: (NB.) indecorum enim istud est: sic enim reperietur DEVS ex substantia & qualitate compositus, eò quòd scilicet sit in substantiam & accidens. Et D. August. 4. de Trin. c. 4. 5. nihil accidens in DEO, quia nihil mutabile aut amissibile.

D. Anselmus ab Adversario allegatus nequaquam faver Adversario, sed hoc solum vult, quòd de DEO de novo possint dici quedam formæ relata, & non in DEO receptæ, ipsique intrinsicè efficientes, sed ad ipsum extrinsecè terminatæ, eumque extrinsecè denominantes: ut esse Creatorem, &c. ut offendit luculenter Magnus P. Petschacher in tract. de Incarnat. q. 1. a. 3. §. 1. & satis patet ex ipso textu: nam in Monol. c. 24. sicut igitur summa natura accidentibus mutationem efficientibus nunquam in sua simplicitate, locum tribuit; sic secundum ea, qua nullatenus summa incommutabilitati repugnant, aliquando NB. dici (hoc est denominari extrinsecè) aliquid non respuit.

Subjungit ejusmodi, formas de novo denominantes, non esse proprie accidentia: quemadmodum illa accidentia, qua mutationem aliquam accedendo, vel recedendo faciunt, ipsa suo effectu verè accidere rei, quam mutant, deprehenduntur: Sic illa, que a simili effectu de-ficiunt, improprie dici accidentia deprehenduntur. Negat deinde Divinam essentiam esse à se diversam ullo modo vel accidentaliter.

Tandem concludit: quoquo modo sese habeat, ratio de proprietate nominis accidentium, illud sine dubio verum est: quia de summe incommutabili natura nihil potest dici, unde mutabilis potest intelligi.

Obijciunt Adversarii unionem hypostaticam, quæ Verbum Divinum de novo unitum, & incarnatum intrinsicè denominatur: item libera DEI decreta, v.g. decretum creandi mundum, quæ possent à DEO abesse, potuissent enim DEUS æquè nolle, quàm velle creare mundum. Sed ad primum Respondeo: Verbum de novo denominari intrinsicè unitum, non aliquid intrinsicè recipiendo, sed naturam humanam intrinsicè perficiendo, adeoque non passivè sed activè & perfectivè. Ad secundum, divina decreta esse contingentia & posse abesse terminativè, non autem subiectivè: de quo infra ex instituto, ubi de voluntate DEI.

ARTICULUS VII.

De aternitate DEI.

S U M M A R I A.

1. Diverse rerum durationes.
2. Definitio & explicatio aternitatis.
3. Veritas fidei.
4. Sequitur aternitas ex immutabilitate, perfectione, aternitate.
5. Sine imperfectione dicitur DEUS mensurari aternitate.
6. Nulla Creatura mensurabilis aternitate simpliciter.
7. Aternitas mensura aliena & extrinseca creata durationis.
8. Quis sensus physica existentia rerum in aternitate?
9. Aternitatis perfectio alia intensiva alia extensiva.
10. Tria predicata aternitatis, infinitas, indivisibilitas, immutabilis uniformitas durandi.
11. Præterita & futura sunt physice presentia aternitati.
12. Auctoritas PP.
13. Non salvatur & solvitur per objectivam presentiam.
14. Auctoritas D. Thome.
15. Coexistentia aternitatis probat physicam rerum presentiam.

16. Item